

25.10.2007

Lasten virtsatieinfektioiden diagnostiikan ja hoidon kulmakivet

Ville Peltola
TYKS, lastenkliniikka

Insidenssi

- Suurin < 1-v: pojat = tytöt, n. 7/1000
- ≥ 1 -v: tytöt > pojat
- 8% tytöistä sairastaa VTI:n 7 v. ikään mennessä (Hellström et al, 1991)

Miksi VTI pitää diagnosoida ja hoitaa?

- Kuumeinen VTI imeväisiässä voi olla bakteereminen tauti
- Estetään munuaisvaurioita (milloin?)
- Hoidetaan oireita

Milloin epäilen virtsatie-infektiota?

- Alle 2-vuotiailla oireena yleensä vain kuume
- Riski 0-11 kk ikäisillä kuumeisilla tytöillä ja pojilla 7%,
12-23 kk ikäisillä tytöillä 8%
- Riski pieni jos muu infektiotokos
(esim. RSV-positiivisilla 1,4% vs. RSV-negatiivisilla 10%, Titus ja Wright 2003)
- Oireeton bakteriuria: 1-1,5 %

Oireet

- Alle 2-vuotiailla kuume ilman muita oireita
- $\geq$ 2-vuotiailla kirvely virtsatessa, tihentynyt virtsaamistarve, alavatsakivut
- Pahanhajuinen virtsa ei ole infektion merkki (Struthers ym. 2003)
- Oireetonta bakteriuriaa ei pidä etsiä, koska sitä ei pidä hoitaa

Diagnoosi

- Väärät diagnoosit johtavat turhiin tutkimuksiin ja antibioottihoitoihin
- Diagnoosi perustuu virtsan leukosyyttimäärään ja bakteerikasvuun:
pyydä aina sekä seulonta+sakka että viljely
- Liuskatestien merkitys rajallinen

Virtsanäyte

- Rakkopunktio
- Katetrinäyte
- Keskivirtsanäyte (x 2)
- Pussi tai tyyny: varmista punktiolla tai katetrilla

Ei kotona otettuja näytteitä

Hyvä pesu

Virtsankeräyspussi tai –tyyny vaihdetaan
30 min välein

Pese hyvin!

- Keskivirtsanäyte, 2-18 v, pesu saippualla vs. ei pesua

	Pesu +	Pesu -
kontaminoitunut viljely	7,8%	23,9%
U-leuk tai U-nitriitti +	20,6%	36,8%

VTI 7%:lla

Diagnoosi

- Virtsan bakteerikasvu ($\geq 10^5/\text{ml}$)
ja
pyuria (>5 leuk / näkökenttä tai $>10 \times 10^6/\text{l}$)

Diagnoosi

- Oireettomilta ei kannata ottaa virtsanäytteitä
- Jos muu infektiofokus, yleensä ei kannata ottaa virtsanäytettä

Sairaalahoidon aiheet

- <6 kk ikäisen kuumeinen VTI
- Alentunut yleistila, sepsisepäily
- Oksentaminen tai muu syy, miksi lääkehoito suun kautta ei onnistu

Sairaalassa diagnoosin varmistaminen rakkopunktiolla, hoito kefuroksiimi i.v., sairaalahoidon kesto 2-3 vrk, jatko p.o., yhteensä 10-14 vrk

Montini et al, BMJ 2007:

Pyelonephritis in children: oral antibiotic treatment alone vs. treatment started parenterally and completed orally

- 1 kk – 7 v, kuume + lasko, CRP tai B-neutrofiilit koholla
  - Poissulku mm. septinen taudinkuva, dehydraatio, oksentaminen
  - Amoksisilliini-klav. p.o. (n=244)
- vs.
- keftriaksoni 3 vrk i.v., jatko amo-klav p.o. (n=258)
  - Munuaisarvet (DMSA) 12 kk kuluttua 13,7% vs 17,7%
  - Aika hoidon alusta kuumeettomuuteen 37 h vs 34 h

Aiheuttajat

non-baktereemiset infektiot sairaalassa
(Honkinen ym, PIDJ 2000)

	N	
E. coli	125	93%
Enterobakteeri	0	0%
Staph. aureus	1	1%
Klebsiella pneumoniae	6	4%
Enterokokki	2	1%
Proteus mirabilis	0	0%

Pyelonefriitti vs. kystiitti

- Mitä pienempi lapsi, sitä vaikeampi erottaa munuaistasoista infektiota kystiitistä
- Munuaistason infektiin viittavat kuume, kylkikipu, CRP >20 mg/l

Ab-hoito p.o.

- Pyelonefriitti: Munuaisiin konsentroituva lääke, jonka resistenssitilanne hyvä
  - amoksisilliini-klavulaanihappo 45 mg/kg/vrk :2-3
  - kefaleksiini 50 mg/kg/vrk :3
  - sulfa-trimetopriimi 8/25 mg/kg/vrk :2
- Hoitoaika 10 vrk
- Kystiittiin voidaan käyttää nitrofurantoiinia tai trimetopriimia 5 vrk ajan
- Nitrofurantoiini ja trimetopriimi sopivat myös estolääkkeiksi

Enterobakteerien resistenssi (% R) 2005-2006

lapset, virtsaviljelykannat (1 kanta/potilas)

	E. coli	Klebsiella	Enterobact	Pr.mir.	Citrobacter
testattuja kantoja	1067	95	30	42	22
mesillinaami	2	12	3	19	5
kefalotiini (1-p kef)	9	15	87	2	27
kefuroksiimi	0,7	10	43	0	18
keftriaksoni	0,6	7	25	0	13
norfloksasiini	1	0	0	2	0
trimetopriimi	14	19	0	21	9
sulfa-trimetopriimi	14	19	0	20	9
nitrofurantoiini	0,5	13	53	88	5

Olli Meurman, TYKSLAB, 4.2.2007

Seuranta

- Tarkistetaan herkkyysmääritykset ja kliininen hoitovaste 2 vrk kuluttua hoidon aloituksesta (esim. per puh)
- Ei aihetta automaattiseen virtsaviljelyn kontrollointiin
- Kiinnitetään huomiota säännölliseen virtsaamiseen ja ummetuksen estoon / hoitoon